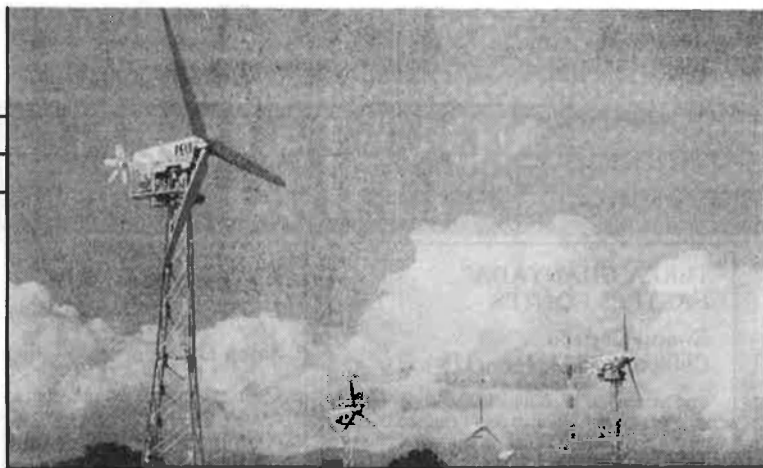

Report

UNA ALTRA FORMA DE DESENVOLUPAMENT

Les energies renovables

El primer que fem cada matí en llevar-nos, sobretot els qui habitem les fosques llars d'una gran ciutat, és prémer un interruptor. Ho fem de manera quasi inconscient, d'esma, i l'esforç que ens pugui representar aquesta acció serà poc més que nul comparat amb el d'alçar-nos. El premi al nostre gest serà disposar de llum artificial durant l'espai de temps que més ens convingui.

Josep Aixalà

Al llarg del dia en premem segurament molts, d'interruptors, i no tan sols per proporcionar-nos llum, sinó també calor, força... L'energia té moltes aplicacions, i sovint només ho recordem quan a final de mes ens fan arribar un rebut on consta la despesa que n'hem fet i els diners que hem de pagar a l'empresa que n'és propietària.

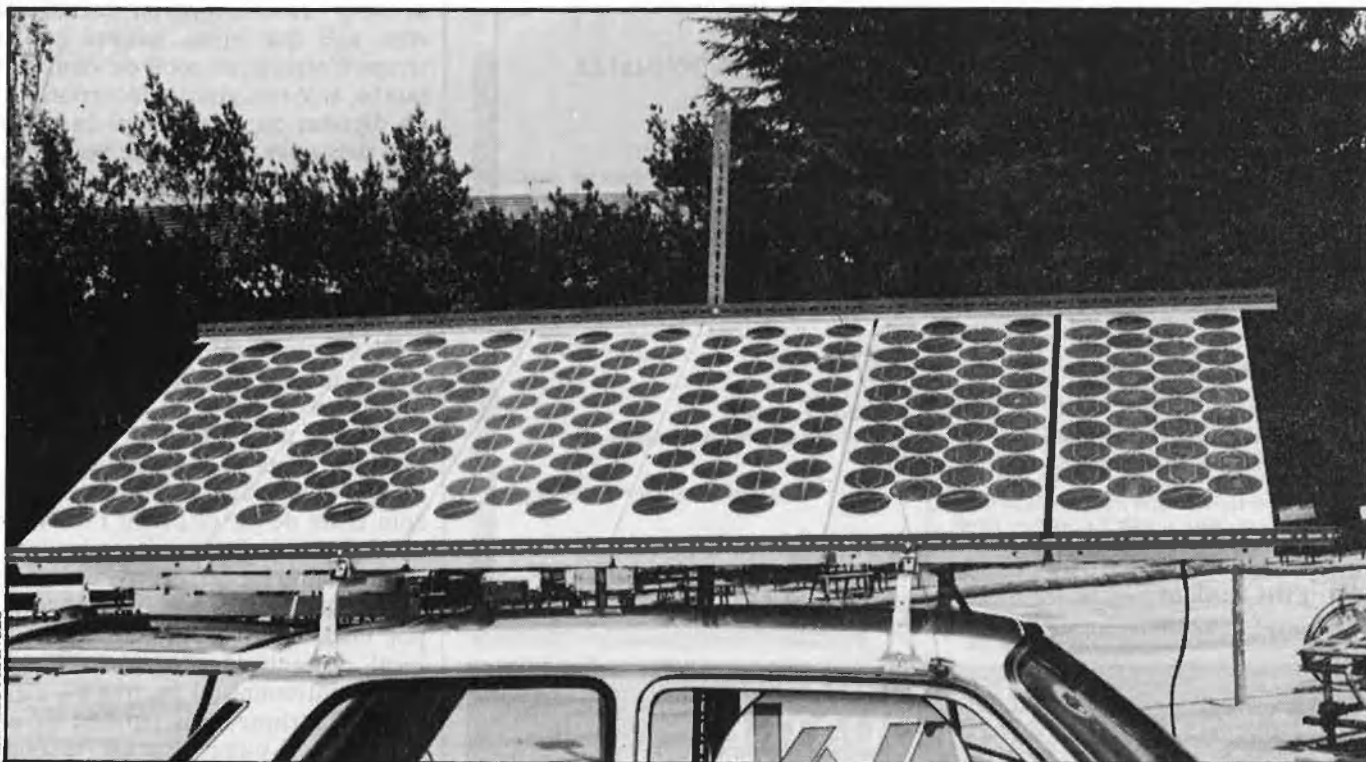
Aquesta normalitat en la nostra relació amb l'energia, però, no és tan forta com ho era abans de la crisi del petroli de 1973. És sobretot a partir de llavors que el ciutadà mitjà desco-

brí que les fonts d'energia no eren totes il·limitades. D'altra banda, la pressió dels països àrabs damunt el preu dels crus féu que els poders econòmics d'Occident s'adonessin de la fragilitat de la política econòmica que fins llavors havien portat a terme. D'aquest replantejament va eixir un renovat interès per les energies renovables, especialment per aquelles (és el cas de la solar) més susceptibles de ser utilitzades de forma centralitzada, en base a grans centrals connectades a la xarxa, i un exemple prou representatiu de les quals es troba a la Catalunya Nord, en la central solar de Themis.

Per un altre cantó, trobem que el re-

novat interès oficial, fruit del mateix replantejament, en l'energia nuclear (lligat també al rearmament militar) generà un moviment d'oposició que plantejava un model energètic lligat a un nou model de societat basat en la descentralització i l'enfortiment dels poders locals enfront dels estatals, com també en una utilització racional dels recursos del medi ambient. Les energies renovables es configuraren com l'eix central d'aquest model energètic alternatiu.

Tot plegat podria portar-nos al ja clàssic debat entorn de la neutralitat de la ciència i de la tècnica. Ningú no hauria d'estranyar-se, doncs, a la vista dels contraposats models energè-

CARLES FRANCÉS

Dalt, molins de vent. Baix, instal·lacions d'energia solar.

NOVETATS EN LLIBRES

TERRA GUANYADA I ALTRES CONTES

Gonçal Castelló
Col·lecció «L'Aplec», 128 pàgs.

Carlins, roders, la contesa del 1936, les presons franquistes, tot això sota l'esguard d'un escriptor català de Gandia, d'una vigoria i un tremp humà admirables.

EL LLAMP

ÉS MOLT SENZILL, DIGUEU-LI CATALUNYA

Josep Guia

L'autor, un català del sud, com ell s'anomena, diu les coses pel seu nom, i ens fa una proposta que trenca amb el vell catalanisme regionalista.

EL LLAMP

DICCIONARI CASTELLÀ-CATALÀ

Els diccionaris de l'Enciclopèdia. De venda en llibreries.

ENCICLOPÈDIA CATALANA

EL MISTERI D'ELX

Edició a cura de **Lluís Quirante**

Amb aquesta publicació es posa a l'abast dels lectors una de les creacions més velles i suggestives de la nostra literatura clàssica.

GREGAL LLIBRES

ESPAI I SOCIETAT A LA BARCELONA PRE-INDUSTRIAL

A. Garcia Espuche
Manuel Guardia Bassols
Col·lecció Curs d'Història de Catalunya, núm. 9.

Un estudi de les relacions entre espai i societat.

EDICIONS DE LA MAGRANA

TRADICIÓ I REGENERACIÓ A LA CATALUNYA MEDIEVAL

Paul H. Feedman.
Pròleg d'Antoni Pladevall.
Traducció de **Monserrat Pagès.**
Col·lecció Biblioteca de Cultura Catalana, núm. 59.

CURIAL EDICIONS CATALANES, S. A.

ENSENYAR APRENT PER ENSENYAR A APRENDRE

Equip de Parvulari i Cicle Inicial de l'Escola Municipal Bàrkeno II Premi Barcanova a la Renovació Pedagògica

Una resposta al repte que té l'escola: respondre a les necessitats i característiques dels alumnes.

BARCANOVA

LES CIUTATS INVISIBLES

Italo Calvino

Els viatges de Marco Polo, vistos per Italo Calvino. Col·lecció Tros de Paper núm. 12.

EDITORIAL EMPÚRIES

NARRACIONS DE CIÈNCIA-FICCIO

A Cura d'A. Munné-Jordà
El Garbell, 18. 176 pàgs.

Els més representatius relats de ciència ficció escrits en català al segle XX, amb un estudi introductor i suggeriments de treball a cura d'A. Munné-Jordà.

EDICIONS 62

LA BOLA

Enric Larreula
Col·lecció Joanot, núm. 6.

Un text d'allò més divertit per als més menuts.

FEDERACIÓ D'ENTITATS CULTURALS DEL PAÍS VALENCIÀ

tics, que entorn del tema hagin sorgit els tòpics, força apaivagats —això sí— després de la posada en marxa de les centrals nuclears situades al nostre país i l'apreciable afebliment del seu moviment antinuclear. És tot allò del retorn a les cavernes. O la famosa frase de Jordi Pujol: «O nuclears o espelmes». A hores d'ara, tant les diferents institucions autonòmiques com l'Estat central o les mateixes companyies elèctriques no tenen necessitat d'extrapol·lar els termes, i s'adonen de la utilitat de tocar les diferents tecles.

Les principals energies renovables són la solar, la hidràulica, l'eòlica, la geotèrmica i la biomassa. La seva aplicació, en molts casos, no és precisament el darrer invent de la societat industrial dels nostres dies, ja que moltes d'elles són les energies tradicionals conegudes i aprofitades per la humanitat des de fa centenars d'anys, substituïdes per les energies fòssils no renovables (carbó, petroli, gas natural, urani) a mesura que avançava el model industrialista, i amb ell, la centralització energètica.

Les energies renovables no són pas una utopia, sinó una realitat ara i ací, per bé que algunes de les seves possibles aplicacions encara tinguin limitacions, tècniques o econòmiques. Si vostè hi està interessat, però, no li serà gaire difícil ni tampoc excessivament car instal·lar a casa seva (si té la sort que hi toqui el sol, clar) uns captadors solars que li proporcionaran aigua calenta o bé calefacció. O si viu al camp i en una zona on faci alguna cosa més que brisa, sempre està a temps d'aixecar un molí de vent. Pot també, si té una granja, incorporar-hi un digestor que transformi en gas el fem dels animals, gas que vostè després pot utilitzar per a escalfar els pavellons del bestiar. I encara vostè, si viu en una zona adient, podria beneficiar-se d'un pla municipal per a l'aprofitament de les aigües tèrmiques subterrànies... ¡i no parlem de l'immens cabal energètic que representaria el reciclatge dels voluminosos residus urbans!

Clar que no tot és bufar i fer ampelles: les fonts d'energia renovables també tenen alguns inconvenients, com el fet de ser disperses i discontinues. Pel que fa al primer inconvenient, pot no ser-ho segons la perspectiva en què es miri, atès que aquest fet pot facilitar-ne la utilització a nivell local, descentralitzada, doncs. La seva discontinuïtat, el fet que no mantinguin un ritme mitjà i que en alguns casos no se'n pugui disposar (el sol no brilla tot el dia, el vent no sempre bu-

LLIBRERIA TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 11. Tel. 352 91 10. 46002-València

fa, ni amb força suficient) fa que en la major part dels casos sigui necessari un cert emmagatzematge.

Sovint, però, el problema no ho seria tant si es comptés amb la col·laboració de les companyies elèctriques, de tal manera que en cas d'excés de producció es pogués vendre l'energia sobrant a la xarxa central, i viceversa, comprar energia en cas de necessitar-ne. N'hi hauria prou amb dos comptadors, l'un d'entrada i l'altre de sortida. Però fins ara la política de les companyies elèctriques no ha anat precisament per aquí: les indústries situades al llarg de la conca del Llobregat, per exemple, hagueren de tancar les petites centrals hidràuliques que fins llavors utilitzaven, en negar-se la FECSA a vendre'ls energia de la seva xarxa. I tots sabem que una indústria no pot parar de qualsevol manera la seva producció.

Les previsions de la Generalitat del Principat per al 1990 assignen a les fonts d'energia renovables un 1,9 % del total de la demanda d'energia primària, a les quals podem afegir un 7,7 % procedent de l'energia hidroelèctrica. Així i tot, com veiem, el total no arribaria ni tan sols al 10 %. No és difícil d'entendre, doncs —si hem de fer cas de les xifres—, que les energies renovables siguen considerades «una més entre tantes», al costat d'un 29,4% de nuclear, un 39,2% de petroli o un 12,5% de gas natural. L'hipotètic problema, però, no seria res al costat del cas de la Generalitat valenciana, una publicació de la qual elaborada per un anomenat «Instituto para la promoción de energías alternativas y el desarrollo energético» no dedica més que cinc planes al tema de les energies renovables, limitant-se, tal i com reconeix, a efectuar «una breu descripció dels diferents sistemes indicant, en el seu cas, les realitzacions efectuades en l'àmbit de la Comunitat Valenciana». Amb l'agreujant, pel que fa a les comarques del sud del nostre país, que en aquestes no s'arriba a produir, l'any més favorable, més enllà del 10 % de l'energia consumida, fet que ens donarà una idea de la dependència econòmica de la zona. I això, reconegut per la mateixa Generalitat.

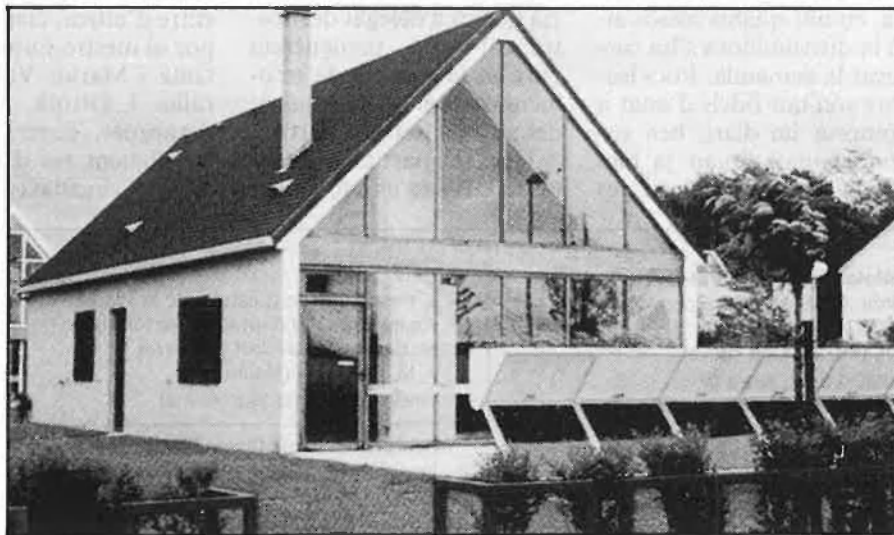
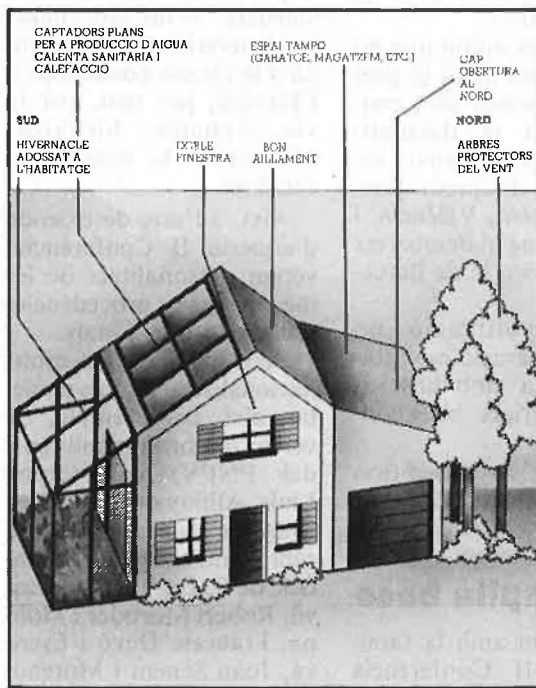
La Generalitat del Principat sembla que s'hagi pres una mica més seriosa-

ment el tema, si més no la seva conselleria d'Indústria ha tingut la delicadesa de crear un Departament pròpiament d'Energies Renovables. Aquest pot aprofitar, bàsicament, la forta autonomia que l'Estatut li concedeix pel que fa a les fonts renovables locals. Sempre hi ha, però, la possibilitat de topar amb competències de l'Estat central, que, tal com ho defini-

entre informatiu, divulgador i d'assessorament. S'ocupa igualment del seguiment de diverses dades meteorològiques gràcies a la instal·lació d'estacions de seguiment repartides pel territori autònom; és a partir d'aquestes dades que està elaborant els mapes eòlic i de radiació solar del Principat. D'alguna manera intenta també, com ens deia el seu cap, Albert Mitjà, mantenir un cert control de les instal·lacions d'energia renovable existents, a fi de tenir-ne una relació completa, seguir-ne el funcionament, i evitar-ne, fins i tot, possibles abusos, com els que ja s'han donat. I és que ací, com quasi pertot arreu, també hi ha individus desaprensius que s'aprofiten de la bona fe d'uns tercers.

Un aspecte a destacar és l'acord assolit amb la Conselleria d'Ensenyament, mitjançant el qual tot projecte de nova escola ha d'incloure un subprojecte d'aprofitament de les energies renovables, bàsicament per a calefacció i aigua calenta. Clar que si després el pressupost s'ha de tallar per algun lloc, igual es talla per aquí, com ja ha passat.

La Generalitat del Principat porta endavant també un projecte de rehabilitació de les petites centrals hidroelèctriques que estan fora de funcionament i participa en el Pla d'Electrifi-

Energia solar aplicada a un habitatge.

neixen els enginyers industrials Josep Puig i Joaquim Coromines en un estudi entorn de les possibilitats d'autonomia energètica del Principat, deixa poca autonomia per a l'energia hidroelèctrica, molt poca per als hidrocarburs i cap per a la nuclear.

Les principals activitats portades a terme fins ara pel Departament d'Energies Renovables són de caire

ció Rural. A nivell de demostració, cal esmentar l'anomenat Parc Eòlic de l'Empordà, el qual consta de cinc molins mitjans, connectats a la xarxa. En molts dels projectes participen companyies elèctriques, que d'aquesta manera poden invertir el normatiu cànon del 0,3 % que han de destinar a iniciatives relacionades amb les energies renovables. □